

โครงการผู้พิทักษ์อนามัยอาสาต่อสู้ภัยโควิด 19 เขตสุขภาพที่ 4

Volunteer health guardian project, knowledgeable in fighting

COVID-19, Health Zone 4

กอบแก้ว ขันดี^{1*} วิมล สายสุ่ม²

ศูนย์อนามัยที่4 สระบุรี^{1 2}

Kobkeaw khuntee^{1*} Wimon Saisoom²

Health Region 4 Saraburi^{1 2}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบประเมินและตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในโรงเรียนในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และเพื่อพัฒนารูปแบบมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในโรงเรียน แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่

- 1.ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกและสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 ในประเทศไทย
- 2 การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา
- 3.การนำแบบประเมินในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนฯ ทดลองใช้ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเองออนไลน์ โปรแกรม THAI STOP COVID กรมอนามัย
- 4) ประเมินตนเองของสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ผลการศึกษา การประเมินมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนใน 6 มิติ ได้แก่

- 1.ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค 2. การเรียนรู้ 3. การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4.สวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5.นโยบาย 6.การบริหารการเงิน ผลการประเมินความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนของสถานศึกษา ทั้ง 6 มิติ ภาพรวม มิติที่ 1. พบว่า 1. โรงเรียนดำเนินงานครบทั้งหมด 44 คิดเป็นร้อยละ44.4 ข้อ 2. โรงเรียนดำเนินงานข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44 ข้อใดข้อหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.13 โรงเรียนดำเนินงานไม่มี” ข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.5 การประเมินมิติที่ 2-6 พบว่าข้อที่ยังไม่มีการดำเนินการตามเกณฑ์ข้อที่ 40 คิดเป็นร้อยละ 24.0 ข้อที่28 คิดเป็นร้อยละ 19.0 ข้อที่ 44 ร้อยละ 18.6 และจากการนำปัญหาที่พบจากการประเมินวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบเพื่อให้การเฝ้าระวังการป้องกันโควิด-19 ร่วมกับการประเมินในตนเองโดยการมีส่วนร่วมของผู้พิทักษ์อนามัยทุกจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 สื่อสารทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ ประเมินผลลัพธ์ จากการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้พบว่า สถานศึกษาผ่านการประเมินตนเองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและโรงเรียนมีการนำไปเป็นมาตรการเฝ้าระวังและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด19 อย่างมี

ประสิทธิภาพเป็นระบบ ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการกำกับติดตาม มีแผนเผชิญเหตุ การสร้างความรอบรู้ให้กับนักเรียนและบุคลากรสถานศึกษาการบูรณาการวางแผนการใช้ทรัพยากรและกำลังคนในการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายเปิดการเรียน ร้อยละ100

คำสำคัญ การประเมินและการบริหารจัดการมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา

Abstract

This research is an action research to evaluate and verify the implementation of COVID-19 prevention measures in schools in Health Zone 4, namely Saraburi, Lopburi, Singburi, Nakhon Nayok, Ang Thong, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Pathum Thani, Nonthaburi, and to develop a model for COVID-19 prevention measures in schools with participation, divided into 4 phases:

1. Study the situation of the COVID-19 outbreak worldwide and the situation of the COVID-19 outbreak in Thailand
2. Development of a self-assessment tool for the school readiness system to prevent the spread of COVID-19 in educational institutions
3. Implementation of the self-assessment form for the school readiness system before the opening of the first semester of the 2021 academic year by having educational institutions self-assess online, the THAI STOP COVID program, Department of Health
- 4) Self-assessment of educational institutions in preparation before the opening of the semester to monitor and prevent the spread of COVID-19

The results of the study on the assessment of measures to prepare for the opening of the semester in 6 dimensions found that

1. Safety from reducing the spread of disease
 2. Learning
 3. Coverage of underprivileged children
 4. Well-being and protection
 5. Policy
 6. Financial management
- The results of the assessment of school readiness for the opening of the semester of educational institutions in all 6 dimensions Overall, Dimension 1 found that 1. The school has completed 44, or 44.4 percent. Item 2. The school has operated all items 1-20, but has not passed any item 21-44, or 16.13 percent. The school has not operated any item 1-20, or 39.5 percent. The assessment of Dimensions 2-6 found that the items that have not been implemented according to the criteria Item 40 accounted for 24.0 percent, Item 28 accounted for 19.0 percent, and Item 44 accounted for 18.6 percent. From taking the problems found from the assessment, analyzing and determining the model for COVID-19 surveillance and prevention, together with self-assessment with the participation of health guardians from all provinces in Health Region 4, communicating clear guidelines and participating in planning,

decision-making, and evaluating the results. From the application of the development model, it was found that the number of educational institutions that have passed the self-assessment has increased and schools have used it as a measure to monitor and control the spread of COVID-19. Effectively and systematically, in collaboration with all relevant sectors, there is monitoring, there is a response plan, creating knowledge for students and personnel of educational institutions, integrating planning for the use of resources and manpower in strong operations, resulting in the Ministry of Education having a policy to open 100 percent of schools.

Keywords Assessment and management of measures to prevent the spread of COVID-19 in educational institutions

บทนำ

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เปรียบเทียบการระบาดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พบว่า รูปแบบของการระบาดมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของความรวดเร็วของการแพร่ระบาด จำนวนผู้ติดเชื้อรายวัน และกลุ่มเสี่ยง สำหรับรูปแบบการระบาดของระลอกเดือนมกราคม จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มการระบาดในกลุ่มของตลาดหรือแหล่งชุมชนก่อน จากนั้นแพร่ไปยังสถานประกอบการ และครอบครัวตามลำดับ ใช้ระยะเวลาของการแพร่เชื้อตั้งแต่พบผู้ติดเชื้อรายแรก จนกระทั่งพบจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากขึ้น โดยกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนต่างด้าว และผู้ที่อยู่ในสถานที่ชุมชนแออัดและเป็นการระบาดที่ค่อนข้างรวดเร็ว จำนวนผู้ติดเชื้อรายวัน ณ ขณะนี้ยังเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยกลุ่มเสี่ยงจะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมเมือง มีการพบปะสังสรรค์ และเป็นกลุ่มวัยตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา จนถึงวัยทำงาน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการระบาดระลอกใหม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การป้องกันโรค การควบคุมโรค ต้องมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยเร่งรัดประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เช่น สวมหน้ากากอนามัย ล้างมือเว้นระยะห่าง ฯลฯ รวมถึงตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายเมื่อเดินทางเข้าใจ ยังสถานที่ต่างๆ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง ฝ้าระวังอาการตนเองหลังจากเข้าไปในสถานที่เสี่ยง ตรวจหา เชื้อโควิด 19 เมื่อมีอาการสงสัยใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ หมอชนะ ในการลงทะเบียนเข้าตามสถานที่ต่างๆ ทำงานที่บ้าน หากตรวจพบเชื้อต้องเข้ารับการรักษา เป็นต้น จะช่วยลดอัตราการแพร่กระจายของเชื้อได้ (กรมควบคุมโรค 16 เมษายน 2564)

จากสถานการณ์ข้างต้น การสร้างความร่วมมือให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนในการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำคัญอย่างยิ่ง กรมอนามัย จึงมีแนวคิดสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข และด้านการศึกษาที่เกษียณราชการไปแล้ว แต่มีจิตอาสา และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมอนามัยเป็น “ผู้พิทักษ์อนามัย” เข้าร่วมเป็นผู้ฝ้าระวัง ประเมินและตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของสถานศึกษา/กิจการ/กิจกรรม และรับสมัครประชาชนอายุ ตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไปเป็นอาสาสมัครผู้รู้ภัยโควิด 19 เพื่อเป็นแกนนำ ทำหน้าที่ฝ้าระวัง เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจ

ให้เกิดความตระหนัก และมีพฤติกรรมกำกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทั้งในโรงเรียนและและในชุมชน โดยการสื่อสารความรู้ในระบบ On line/Off Line ผ่านทาง Social media ต่างๆ และการจัดทำ Group line ในระดับหมู่บ้าน

ในช่วงเวลาที่มีการระบาดของโควิด- 19 ศูนย์อนามัยที่ 4 ได้ดำเนินโครงการผู้พิทักษ์อนามัย โดยคัดเลือกผู้มีความเหมาะสม ร่วมทำหน้าที่ประเมินโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดสถานศึกษา ประเมินตลาดชุมชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ โดยลงประเมินมาตรการร่วมกับสาธารณสุขในพื้นที่ ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี มีจังหวัดในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 8 จังหวัด มีจำนวนผู้พิทักษ์อนามัยทั้งสิ้น 16 ท่าน แบ่งเป็นจังหวัดละ 2 ท่านเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ ตรวจตรา เฝ้าระวัง ควบคุมไปกับการปฏิบัติตามมาตรการของสถานศึกษา ตามมาตรการของรัฐ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพราะโรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงสถานที่จัดการศึกษา แต่ยังให้บริการสวัสดิการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เช่นด้านโภชนาการ ด้านความปลอดภัย สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพกาย สุขภาพจิตและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของนักเรียน เมื่อมีการเปิดสถานศึกษา ในสภาวะที่ยังมีสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นการมี “ผู้พิทักษ์อนามัยในโรงเรียน” และแกนนำอาสาสมัครผู้รู้ภัยโควิด จะเป็นการตอบโจทยว่ารัฐบาลได้ช่วยเหลือประชาชนฐานรากอย่างครอบคลุม ตรงประเด็น และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของรัฐ พร้อมรายงานให้กับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขรับทราบ

ดังนั้นเพื่อให้การกำกับ ติดตาม ป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด 19 อย่างมีประสิทธิภาพ กรมอนามัยในฐานะเป็นองค์กรหลักในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงส่งเสริมให้มี “ผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน” และแกนนำอาสาสมัครผู้รู้ภัยโควิด-19 ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ตรวจตรา เฝ้าระวัง และรายงานการปฏิบัติตามมาตรการหลักในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในสถานศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

- 1.สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและได้รับการสนับสนุนให้มีชีวิตอยู่ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเกิดโรค (New Norm)
- 2.สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ
- 3.สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในโรงเรียน ชุมชน และมี Health coach เพื่อช่วยเหลือในระดับพื้นที่

คุณสมบัติผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน

1. เป็นผู้ที่มีจิตอาสา Coach health ปกป้อง ดูแล ช่วยเหลือ เฝ้าระวังการปฏิบัติตาม “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19”

2. เป็นข้าราชการบำนาญด้านการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข การศึกษา ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ เช่น นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านส่งเสริมสุขภาพ, หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ, หัวหน้ากลุ่มงานควบคุมโรค, สาธารณสุขอำเภอ, ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือตำแหน่งด้านการศึกษา จังหวัดละ 2 คน
3. มีที่อยู่และอาศัยอยู่ในจังหวัด/พื้นที่เป้าหมาย
4. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อร้ายแรงสามารถปฏิบัติงานได้
5. สามารถใช้โปรแกรมออนไลน์ผ่านมือถือได้

บทบาทผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน

1. เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ (Coach Health) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โควิด – 19 ในสถาน การศึกษา และชุมชน
2. ร่วมทีมตรวจราชการระดับจังหวัด และการกำกับ ติดตามประเมินผลการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โควิด – 19 ในสถานศึกษา
3. เป็นผู้ประเมินภายนอกในการเฝ้าระวังการปฏิบัติตาม “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการ แพร่ระบาดของโรคโควิด-19”ของสถานศึกษา โดย สุ่มประเมินสถานศึกษา จำนวน 3 แห่งต่อเดือนต่อผู้ พิทักษ์อนามัยโรงเรียน 2 คน ตามแบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมหลังเปิด ภาคเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนในการเตรียมความพร้อมหลังเปิดเรียนในการป้องกันการแพร่ ระบาดของโรคโควิด – 19 จำนวน 10 คนต่อโรงเรียน และบันทึกรายงานแบบออนไลน์
4. เป็นผู้ประเมินภายนอกการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ในชุมชน โดยการสุ่ม ประเมิน จำนวน 3 แห่งต่อเดือนต่อผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน 2 คน ตามแบบตรวจประเมินเพื่อการเฝ้าระวัง และป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประเภท ตลาด (1 แห่ง ต่อเดือน) และประเภทร้านอาหารหรือ เครื่องดื่ม รถเข็น หาบเร่ แผงลอย การเฝ้าระวังและป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (2 แห่งต่อ เดือน) พร้อมสุ่มประชาชนที่มารับบริการฯ ช่างต้น ให้ประเมินตนเองในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โควิด – 19 จำนวน 10 คนต่อแห่ง และบันทึกรายงานแบบออนไลน์
5. รายงานออนไลน์ ให้กับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขรับทราบ เพื่อใช้ข้อมูลในการวางแผน ดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ :

1. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนบนพื้นฐานการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้มีชีวิตอยู่ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปหลังเกิดโรค (New Normal)
2. สร้างความรู้ด้านสุขภาพ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID) และการป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ ในสถานศึกษา

3. สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) และป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ ในสถานศึกษา ตามหลักการปฏิบัติ DMHTT โดยพลังคนในชุมชน “อาสาบรูู้สู้ภัยโควิด19”

ขอบเขตการดำเนินงาน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเก็บข้อมูลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Methods Research)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดในกำกับกระทรวงศึกษาธิการในเขตสุขภาพที่ 4 จำนวน 37 โรงเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ครู/นักเรียน/ผู้ปกครอง มีความรอบรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
2. สถานศึกษา/สถานประกอบกิจการมีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกรมอนามัย

เชิงคุณภาพ :

- สถานศึกษาได้รับการประเมินความพร้อมตาม “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- สถานประกอบกิจการ ปฏิบัติตามหลัก DMHTT เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1. ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์

1. ร้อยละของสถานศึกษามีการประเมินตนเองเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนผ่าน TSC
2. ร้อยละของนักเรียนได้รับการคัดกรองตรวจหาเชื้อไวรัสและภูมิคุ้มกัน
3. ร้อยละของนักเรียนมีความรอบรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19
4. รายงานตรวจเยี่ยมบูรณาการและผลการดำเนินงานตามมาตรการ TSC

โครงการสำคัญ	กิจกรรมสำคัญ (Key Activities)
1.โครงการป้องกันและลดความเสี่ยงการติดเชื้อโควิด-19ใน (ผู้พิทักษ์อนามัย)	1.1 ขับเคลื่อนยกระดับมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงการติดเชื้อโควิด-19 ในสถานศึกษา 1.2 พัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังและคัดกรองความเสี่ยงการติดเชื้อโควิด-19ในสถานศึกษา 1.3 เสริมสร้างความรอบรู้สุขภาพการป้องกันและลดความเสี่ยงการติดเชื้อโควิด-19ตามสภาวการณ์ของกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม 1.4 พัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
2.โครงการอาสาบรูู้สู้ภัยโควิด-19 (นักเรียนแกนนำ)	2.1 สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อโควิด-19ในสถานศึกษา 2.2 สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อโควิด-19 โดยพลังคนในชุมชน(ผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน) อาสาบรูู้สู้ภัยโควิด-19

ข้อมูลจากศูนย์คาดการณ์ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2564 ในเขตสุขภาพที่ 4 พบจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 รวมทุกช่วงอายุจำนวน 7,887 คน พบในช่วงอายุ 6-19 ปี จำนวน 565 คน (ร้อยละ 7.16) โดยอันดับที่ 1 พบติดเชื้อจากครอบครัวจำนวน 141 คน (ร้อยละ 24.95) อันดับที่ 2 พบติดเชื้อจากญาติจำนวน 96 คน (ร้อยละ 16.99) อันดับที่ 3 พบติดเชื้อจากเพื่อนจำนวน 84 คน (ร้อยละ 14.86)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเด็กให้มีความรอบรู้มีทักษะการดูแลสุขภาพอนามัยป้องกันตนเองให้ปลอดภัยและลดความเสี่ยงการติดเชื้อไวรัสโรคโควิด-19 รวมถึงพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังและคัดกรองความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโรคโควิด-19 ในนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเก็บข้อมูลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

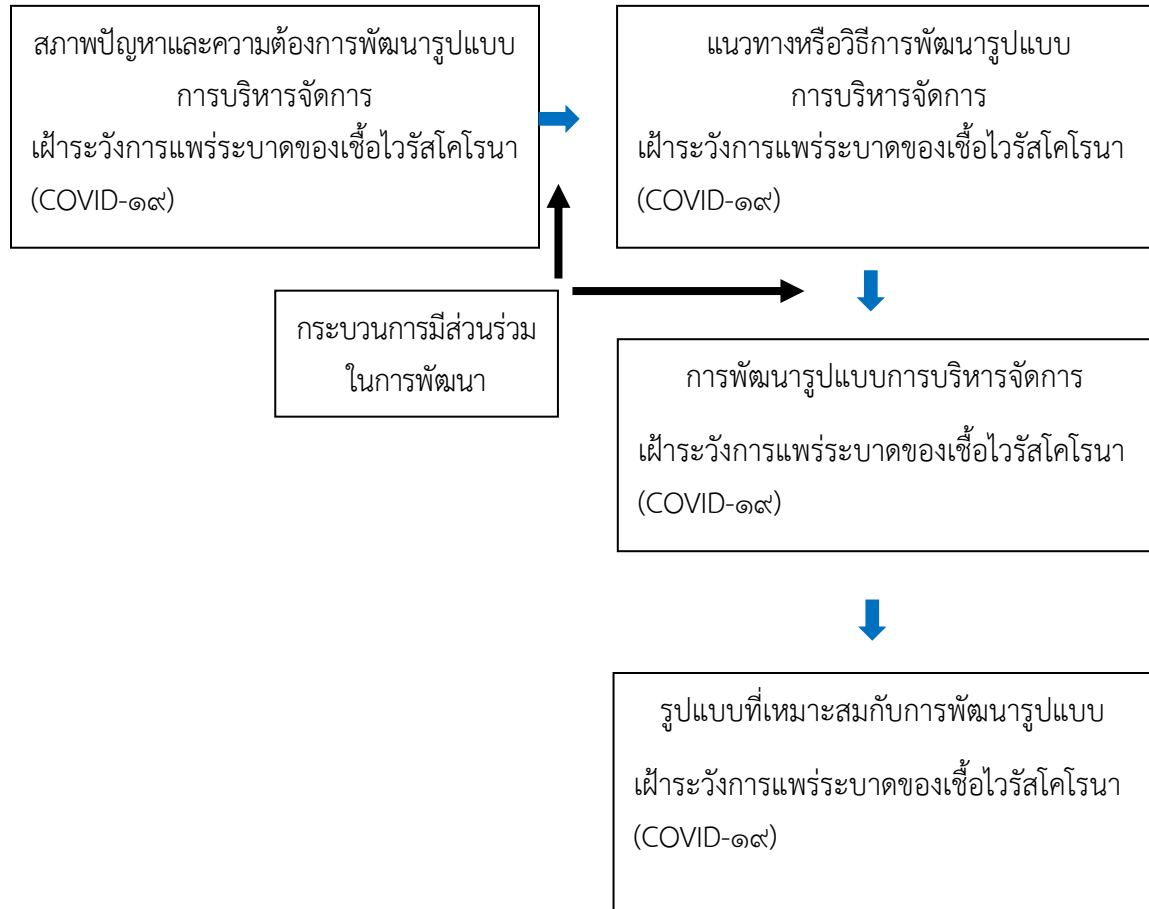
(Mixed Methods Research)

9.1 เป้าหมายโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
1. มีระบบการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการจัดการตามมาตรฐานการป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 ของสถานประกอบการ/กิจการ/กิจกรรม ภาคประชาชน โดยผู้พิทักษ์อนามัยต้านภัยโควิด 2 คน/จังหวัด รวม 16 คน	8	จังหวัด
2. มีระบบเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการป้องกันการระบาดโรคโควิด 19 ของประชาชนอย่างต่อเนื่องตามหลักปฏิบัติ DMHTT โดยพลังคนในชุมชน “อาสาบรูู้สู้ภัยโควิด 19”	378	ตำบล
9.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
1. ประชาชน เข้าถึงความรู้ เข้าใจ และมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 COVID-19	90	ร้อยละ
2. ประชาชนมีความรอบรู้ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรค COVID-19	90	ร้อยละ
เชิงเวลา : ระยะเวลาในการดำเนินการตามกำหนด		ก.ย.64

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ :

- 17.1 ลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในสถานศึกษา สถานประกอบการ ครอบครัว ชุมชน
- 17.2 ระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนที่ยั่งยืนต่อการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19
- 17.3 สถานประกอบการจำหน่ายอาหาร และที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศได้มาตรฐานสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม ลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคโควิด 19 ของประชาชน จากการระบาดในรอบใหม่
- 17.4 พื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศจากความเชื่อมั่นของประชาชนในการดำเนินชีวิต และประกอบกิจกรรมด้านสังคมและเศรษฐกิจ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการ

1. วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการ

- 1.1 ใช้แบบสำรวจ/แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
- 1.2 การสังเกต

2. ขอบเขต

2.1 พื้นที่ : เขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี และนครนายก เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง : สถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชนในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี และนครนายก

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 แบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมหลังเปิดภาคเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด รายละเอียดประกอบด้วย

มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค จำนวน 20 ข้อ

มิติที่ 2 การเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ

มิติที่ 3 การควบคุมเด็กด้อยโอกาส จำนวน 6 ข้อ

มิติที่ 4 สวัสดิภาพและการคุ้มครอง จำนวน 5 ข้อ

มิติที่ 5 นโยบาย จำนวน 5 ข้อ

มิติที่ 6 การบริหารการเงิน จำนวน 4 ข้อ

4. การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้พิทักษ์อนามัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบประเมินตนเองร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยใช้แบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมหลังเปิดภาคเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19

การแปลผล แบบประเมินตนเอง ทั้ง 6 มิติ เกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ

ผลการประเมิน

ผลการประเมินมาตรการรายด้านข้อมูลทั่วไปจากการสำรวจสถานการณ์เตรียมความพร้อมสถานศึกษา ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี โดยผู้พิทักษ์อนามัยร่วมกับศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้ง 8 จังหวัด รอบที่ 1 ใช้ข้อมูลวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 30 มีนาคม 2564 มีจำนวนโรงเรียนที่สำรวจทั้งหมด 37 แห่ง มาจาก 8 จังหวัด มีโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 67.6) รองลงมาเป็นสังกัด สช.,อปท.และอื่นๆ(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 10.8) ส่วนสถานการณ์การประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนจากการประเมินตนเอง ใน 6 มิติพบว่า การประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน ภาพรวม สีเขียวผ่านทั้งหมด 44 ข้อ ร้อยละ 44.4 สีเหลืองผ่านข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 16.1 สีแดง ผ่านข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 39.5 เมื่อมาดูการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน จำแนกตามสังกัดพบว่า .

1. สพฐ. มีโรงเรียนมีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 43.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 15.1 และเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 41.6

2. อปท. มีโรงเรียน มีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 57.1, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 14.3 และไม่มีหรือไม่ผ่านข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 28.6

3. สช. โรงเรียนที่มีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 27.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 45.5 และเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 27.3

4. อื่นๆ เป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 100

สถานการณ์ประเมินตนเองของสถานศึกษาในระบอบ Thai Stop COVID Plus เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน (Reopening) จำแนกตาม "รายชื่อ" (1-44)

ผลการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค

พบว่า เกือบทุกข้อดำเนินการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด มี 3 ลำดับแรก ที่ยัง "ไม่มี" ดังนี้

1. ข้อ 9. กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียน หรือการแบ่งจำนวนนักเรียน หรือไม่ (ร้อยละ 22.8)

2. ข้อ 19. มีห้องพยาบาลหรือพื้นที่สำหรับแยกผู้มีอาการเสี่ยงทางระบบทางเดินหายใจ หรือไม่ (ร้อยละ 11.2)

3. ข้อ 20. มีการจัดห้วงเวลาทำกิจกรรมนักเรียน ห้วงเวลากินอาหารกลางวัน หรือไม่ (ร้อยละ 9.1) 3.2)

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44) ผลการประเมิน มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ตามเกณฑ์เรียงลำดับความมากน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. ข้อที่ 40. มีมาตรการจัดการความสะอาดบนรถรับ-ส่งนักเรียน เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล จัดที่นั่งบนรถหรือมีสัญลักษณ์จุดตำแหน่งชัดเจน หรือไม่ (กรณีมีรถรับ - ส่งนักเรียน) (ร้อยละ 24.0)

2. ข้อที่ 28. มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอนให้ถูกสุขลักษณะ พร้อมมีตารางเวรทุกวัน หรือไม่ (กรณีมีที่พักและเรือนนอน) (ร้อยละ 19.0)

3. ข้อที่ 44. มีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา หรือไม่ (ร้อยละ 18.6)

สถานการณ์ประเมินตนเองของสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มิติที่ 1-6 รอบที่ 1 รายละเอียด

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (N = 25)

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สพฐ. มิติที่ 1 ทุกข้อส่วนใหญ่ผ่านทั้งหมด แต่บางข้อที่ยังไม่ผ่านตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ข้อ 9. กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียน หรือการแบ่งจำนวนนักเรียน

2. ข้อ 19. มีห้องพยาบาลหรือพื้นที่สำหรับแยกผู้มีอาการเสี่ยงทางระบบทางเดินหายใจ

3. ข้อ 16. มีการจัดห้วงเวลาทำกิจกรรมนักเรียน ห้วงเวลากินอาหารกลางวัน

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44) สังกัด สพฐ.

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สพฐ. มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" เรียงลำดับความ
มากน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) ข้อที่ 40 มีมาตรการจัดการความสะอาดบนรถรับ-ส่งนักเรียน เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล จัดที่นั่งบนรถ
หรือมีสัญลักษณ์จุดตำแหน่งชัดเจน (กรณีมีรถรับ - ส่งนักเรียน)
- 2) ข้อที่ 28 มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอนให้ถูกสุขลักษณะ
พร้อมมีตารางเวรทุกวัน (กรณีมีที่พักและเรือนนอน)
- 3) ข้อที่ 44 มีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา
- 4.2) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (N = 4)

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด อปท. มิติที่ 1 มีข้อที่ "ไม่มี" เรียงลำดับมากไปน้อย 3
ลำดับแรก ได้แก่

1. ข้อที่ 9 กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียนหรือ
การแบ่งจำนวนนักเรียน
2. ข้อที่ 17. มีมาตรการให้เว้นระยะห่างการเข้าแถวทำกิจกรรม
3. ข้อที่ 16. มีการจัดเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมนักเรียน เหลื่อมเวลากินอาหารกลางวัน
4. ข้อที่ 12. มีถังขยะแบบมีฝาปิดในห้องเรียน

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด อปท. มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือ
ข้อที่ 44, 40, 29, 25 ตามลำดับ

- 4.3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สช. (N = 4)

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สช. มิติที่ 1 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือข้อ
ที่ 9,16,8,7 ตามลำดับ

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สช. มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือ
ข้อ 29, 40 และ 30 ตามลำดับ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการผู้พิทักษ์อนามัยอาสาอบูสู้อยู่โควิด 19 เขตสุขภาพที่ 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินและศึกษา
ระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน สร้างความรอบรู้ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำใน

สถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตามหลักปฏิบัติ DMHTT โดยอาสาสมัครผู้รู้ภัยโควิด-19 เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในสถานศึกษาในเขตสุขภาพที่ 4 การพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย มีขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกและสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 ในประเทศไทยได้โครงสร้างเนื้อหาแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ ประกอบด้วย มาตรการ 6 ด้าน จำนวน 44 ข้อ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 20 ข้อ 2) ด้านการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านสวัสดิการและการคุ้มครอง จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านนโยบายของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ และ 6) ด้านการบริหารการเงินของสถานศึกษา จำนวน 4 ข้อ และได้พัฒนาโครงสร้างเนื้อหาแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย โดยการ พิจารณาเนื้อหา ตรวจสอบ รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ โดยคณะกรรมการการจัดทำมาตรการด้านสาธารณสุขในการเตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียน (Preopening) และคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคณะกรรมการฯ เป็นผู้มีประสบการณ์ องค์กรความรู้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชาชีพเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนด้านการแพทย์ ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสังคม ได้แก่ รองอธิบดีกรมอนามัย,รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมอนามัย ผู้ดำเนินโครงการ แพทย์และนักวิชาการ จากกรมอนามัย กรมควบคุมโรค กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ,สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ สถาบันสุขภาพ จิตและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สพฐ. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สพฐ.ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางจากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักส่งเสริมวิถีชีวิตสุขภาพ สสส. ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย และผู้แทนองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย จัดประชุมคณะกรรมการฯ จำนวน 2 ครั้ง เพื่อการพิจารณาโครงสร้างเนื้อหา รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองฯ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบต่อร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดภาคเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคู่มือการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขั้นสุดท้ายการพิจารณาโครงสร้างเนื้อหา ตรวจสอบ ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้ร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน โดยการ จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำมาตรการด้านสาธารณสุขในการเตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียน (Preopening) และคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง จากกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย ผู้แทนองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ผู้แทนประธานกรรมการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ผู้แทนประธานราชวิทยาลัยกุมารแห่งประเทศไทย ผู้แทนผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม

สุขภาพ ได้พิจารณาโครงสร้างเนื้อหา รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน (Preopening) เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคู่มือการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคณะกรรมการฯ มีมติ ให้การรับรองและให้ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน(Preopening) ของสถานศึกษา เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ปัจจุบันประกาศใช้ทั่วประเทศ)

ขั้นตอนที่ 3.การนำแบบประเมินในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนฯ ทดลองใช้ก่อน โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเองออนไลน์ โปรแกรม THAI STOP COVID กรมอนามัย

ส่วนผลการประเมินฯ มาตรการรายด้านข้อมูลทั่วไปจากการสำรวจสถานการณ์เตรียมความพร้อมสถานศึกษา ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี โดยผู้พิทักษ์อนามัยร่วมกับศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้ง 8 จังหวัด รอบที่ 1-3 ใช้ข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2564 มีจำนวนโรงเรียนที่สำรวจทั้งหมด 37 แห่ง มาจาก 8 จังหวัด มีโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 67.6) รองลงมาเป็นสังกัด สช.,อปท.และอื่นๆ(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 10.8)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ

สถานการณ์การประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนจากการประเมินตนเอง ใน 6 มิติพบว่า การประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน ภาพรวม สี่เหลี่ยมผ่านทั้งหมด 44 ข้อ ร้อยละ 44.4 สี่เหลี่ยมผ่านข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 16.1 สี่เหลี่ยมผ่านข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 39.5 เมื่อมาดูการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน จำแนกตามสังกัดพบว่า . สพฐ. มีโรงเรียนมีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 43.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 15.1 และเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 41.6

และจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้พิทักษ์อนามัยทั้ง 8 จังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ ผู้พิทักษ์อนามัยจังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี ได้ถ่ายทอดการดำเนินงานที่ได้ลงพื้นที่ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดและศูนย์อนามัยได้ข้อสรุปว่าการดำเนินงานผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน เป็นจิตอาสาที่ได้เข้าไปร่วมในการประเมินมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่ ให้คำแนะนำและติดตามการใช้มาตรการป้องกันในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ลดการระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงอำนวยความสะดวกในการประสานงานจากโรงเรียนกับสาธารณสุขจังหวัดให้การดำเนินการมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอจากผู้พิทักษ์อนามัยอยากให้ศูนย์อนามัยประสานไปยังผู้ประกอบการต่าง ๆ ให้เข้มงวดในการใช้มาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยการขับเคลื่อนผ่านท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีการให้นักเรียนแกนนำเป็นอาสาสมัครผู้พิทักษ์อนามัยประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการดูแลเรื่องของอนามัยส่วนบุคคลและการใช้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-

19 โรงเรียนอย่างเคร่งครัด โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการใช้มาตรการและได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและเฝ้าระวัง ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน กลุ่มไลน์ และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์จุดแข็งของความสำเร็จ ในการเตรียมก่อนเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข มีการบูรณาการวางแผนการใช้ทรัพยากรและกำลังคนร่วมกัน ในการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง และการประกาศใช้แบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมการเปิดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย อย่างเป็นทางการ โดยการจัดประชุมชี้แจงการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพนักเรียน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย แบบออนไลน์ และถ่ายทอดสด ผ่าน OBEC Channel ให้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาภายใต้ การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทุกสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขทุกจังหวัด และศูนย์อนามัยเขตทุกเขต และสั่งการให้สถานศึกษาฯ ใช้คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ออนไลน์) และเพื่อให้มาตรการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ มีผลต่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ทั้งนี้จุดอ่อนของการดำเนินงาน จากข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีความเห็นว่าโรงเรียนขนาดกลาง-เล็ก มีบุคลากรและงบประมาณน้อยจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ และการปรับปรุง ด้านสุขอนามัย และสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ การจัดทาสื่อ อุปกรณ์ การทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัส รวมทั้งการสื่อสารให้ครู บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียนและพ่อแม่ ผู้ปกครองทราบแนวทางการปฏิบัติ และจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งความต่อเนื่องของการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการปรับระบบการดำเนินงาน ร่วมกันระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

1. เร่งรัดสถานศึกษาประเมินตนเองตามมาตรการระบบการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง (THAI STOP COVID) เน้นจังหวัดและสังกัดของสถานศึกษาที่มีค่าร้อยละผ่าน การประเมินระดับน้อย ให้แก้ไขปรับปรุงรายการข้อที่ไม่ผ่านการประเมิน พร้อมทั้งจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาทุกแห่ง

2.ยกระดับการกำกับ ติดตาม การตรวจราชการ โดยคณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุขที่ต่อเนื่องใน เขตสุขภาพ และจังหวัด เน้นการใช้ข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกันและคืนข้อมูล ให้

สถานศึกษาใช้ในปรับปรุงการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็ว

เชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมสถานศึกษาเป็นองค์กรต้นแบบสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ให้กับชุมชน ครอบครัว ผ่านการจัดการเรียนการสอนของครู ทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนสามารถจัดการตนเองและบุคคลในครอบครัวในการป้องกันการระบาดของโรคต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน
2. กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนงบประมาณแก่สถานศึกษาเพื่อดำเนินการตามมาตรการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเพียงพอ

คำสำคัญ การพัฒนารูปแบบ,การบริหารจัดการมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา

หมายเหตุ

มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค
1. มีมาตรการคัดกรองวัดไข้ให้กับนักเรียน ครู และผู้เข้ามาติดต่อ ทุกคน ก่อนเข้าสถานศึกษา หรือไม่
2. มีมาตรการสังเกตอาการเสี่ยงโควิด 19 เช่น ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ เหนื่อยหอบ หายใจลำบาก จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รับรส พร้อมบันทึกผล สำหรับนักเรียน ครู และผู้เข้ามาติดต่อ ทุกคน ก่อนเข้าสถานศึกษา หรือไม่
3. มีนโยบายกำหนดให้นักเรียน ครู และผู้เข้ามาในสถานศึกษาทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยหรือไม่
4. มีการจัดเตรียมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย สำรองไว้ให้กับนักเรียน ร้องขอ หรือผู้ที่ไม่มีหน้ากากเข้ามาในสถานศึกษา หรือไม่
5. มีจุดล้างมือด้วยสบู่อย่างเพียงพอ หรือไม่
6. มีการจัดวางเจลแอลกอฮอล์สำหรับใช้ทำความสะอาดมือ บริเวณทางเข้าอาคารเรียน หน้าประตูห้องเรียน ทางเข้าโรงอาหาร อย่างเพียงพอ หรือไม่
7. มีการจัดโต๊ะเรียน เก้าอี้นักเรียน ที่นั่งในโรงอาหาร ที่นั่งพัก โดยจัดเว้นระยะห่างระหว่างกัน อย่างน้อย 1-2 เมตร (ยึดหลัก Social distancing) หรือไม่
8. มีการทำสัญลักษณ์แสดงจุดตำแหน่งชัดเจนในการจัดเว้นระยะห่างระหว่างกัน หรือไม่
9. กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียนหรือการแบ่งจำนวนนักเรียน หรือไม่
10. มีการทำความสะอาดห้องเรียน ห้องต่าง ๆ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี อุปกรณ์กีฬา หรือไม่
11. มีการทำความสะอาดบริเวณจุดสัมผัสเสี่ยงร่วม ทุกวัน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ราวบันได ลิฟต์ กลอนประตู มือจับประตู - หน้าต่าง หรือไม่
12. มีถังขยะแบบมีฝาปิดในห้องเรียน หรือไม่
13. มีการปรับปรุงซ่อมแซมประตู หน้าต่าง และพัดลมของห้องเรียน ให้มีสภาพการใช้งานได้ดี สำหรับใช้เปิดให้อากาศถ่ายเทสะดวก หรือไม่
14. มีการแบ่งกลุ่มย่อยนักเรียนในห้องเรียนในการทำกิจกรรม หรือไม่
15. มีการปรับลดเวลาในการทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ภายหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติหน้าเสาธง หรือไม่
16. มีการจัดเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมนักเรียน เหลื่อมเวลากินอาหารกลางวัน หรือไม่
17. มีมาตรการให้เว้นระยะห่างการเข้าแถวทำกิจกรรม หรือไม่
18. มีการกำหนดให้ใช้ของใช้ส่วนตัว ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น แก้วน้ำ ช้อน ส้อม แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ผ้าเช็ดหน้า หรือไม่
19. มีห้องพยาบาลหรือพื้นที่สำหรับแยกผู้มีอาการเสี่ยงทางระบบทางเดินหายใจ หรือไม่
20. มีนักเรียนแกนนำด้านสุขภาพ จิตอาสา เป็นอาสาสมัคร ในการช่วยดูแลสุขภาพเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือดูแลรุ่นน้อง หรือไม่

มิติที่ 2 การเรียนรู้

21. มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำการปฏิบัติเพื่อสุขอนามัยที่ดี เช่น วิธีล้างมือที่ถูกต้อง การสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล เป็นต้น หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับโรคโควิด 19 หรือไม่
22. มีการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา หรือไม่
23. มีมาตรการกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ในสถานศึกษาในเด็กเล็ก (ประถม) ไม่เกิน 1 ชั่วโมงต่อวัน และ ในเด็กโต (มัธยม) ไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน หรือไม่
24. มีการใช้สื่อรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านช่องทาง Social media เช่น Website , Facebook , Line , QR Code ,E-mail หรือไม่
มิติที่ 3 การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส
25. มีการเตรียมหน้ากากผ้า สำรองสำหรับเด็กเล็ก หรือไม่
26. มีการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด19หรือไม่
27. มีมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง หรือไม่
28. มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอนให้ถูกสุขลักษณะ พร้อมมีตารางเวรทุกวัน หรือไม่ (กรณีมีที่พักและเรือนนอน)
29. มีมาตรการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติการปฏิบัติด้านศาสนกิจ พร้อมมีตารางเวรทุกวัน หรือไม่(กรณีที่มีสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ)
30. มีมาตรการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการ การเรียนรู้ หรือด้านพฤติกรรมอารมณ์ รวมถึงภาวะสมาธิสั้น และเด็กออทิสติก ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ หรือไม่
มิติที่ 4 สวัสดิภาพและการคุ้มครอง
31. มีการจัดเตรียมแผนรองรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนป่วย กักตัว หรือกรณีปิดโรงเรียนหรือไม่
32. มีการจัดเตรียมแนวปฏิบัติการสื่อสารเพื่อลดการรังเกียจและการตีตราทางสังคม (Social stigma) หรือไม่
33. มีการจัดเตรียมแนวปฏิบัติด้านการจัดการความเครียดของครูและบุคลากรของสถานศึกษา หรือไม่
34. มีการตรวจสอบประวัติเสี่ยงของนักเรียนและบุคลากร รวมทั้งตรวจสอบเรื่องการกักตัวให้ครบ 14 วัน ก่อนมาทำการเรียนการสอนตามปกติ และทุกวันเปิดเรียน หรือไม่
35. มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากรที่สงสัยติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคโควิด 19 โดยไม่ถือเป็นวันลาหรือวันหยุดเรียน หรือไม่
มิติที่ 5 นโยบาย
36. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความรู้การป้องกันโรคโควิด 19 แก่ นักเรียน ครู บุคลากร และผู้ปกครอง โดยการประชุมชี้แจงหรือผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนหรือวันแรกของการเปิดเรียน หรือไม่
37. มีนโยบายและแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของ สถานศึกษา อย่างเป็นลายลักษณ์หรือมีหลักฐานชัดเจน หรือไม่
38. มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา หรือไม่

39. มีการแต่งตั้งคณะทำงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน หรือไม่
40. มีมาตรการจัดการความสะอาดบนรถรับ-ส่งนักเรียน วันระยะห่างระหว่างบุคคล จัดที่นั่งบนรถหรือมีสัญลักษณ์จุดตำแหน่งชัดเจน หรือไม่ (กรณีมีรถรับ - ส่งนักเรียน)
มิติที่ 6 การบริหารการเงิน
41. มีแผนการใช้งบประมาณในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ตามความจำเป็นและเหมาะสม หรือไม่
42. มีการจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด 19 สำหรับนักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษา เช่น หน้ากากผ้าหรือ หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ สบู่ หรือไม่
43. มีการประสานแสวงหาแหล่งทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กร หรือเอกชน เช่น ท้องถิ่น บริษัทห้างร้าน NGO เป็นต้น เพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). **คู่มือการปฏิบัติ สำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19**. ครั้งที่1. นนทบุรี: บริษัท คิว แอดเซอร์โวกิ่งจำกัด

กรมควบคุมโรค. (2563). แนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสถานศึกษา. (2563) [ออนไลน์] 2563 [อ้างเมื่อ 12 กรกฎาคม 2563]. จาก

<https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/introduction/introduction170563.pdf>

กรมอนามัย. **คู่มือมาตรการและแนวทางในการดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19)**. [ออนไลน์] 2563 [อ้างเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. จาก

https://www.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=16713

กรมควบคุมโรค. **โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. [ออนไลน์] 2563 [อ้าง เมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>

แพรรณ ภูริบัญชา วท.ม. (วิทยาการระบาด) เชิดพงษ์ มงคลสินธุ์ ปร.ด.(สิ่งแวดล้อม) ปวีณา จังภูเขียว ส.ม.(การบริหารสาธารณสุข) สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น **การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่เฉพาะ(Bubble and Seal)ของสถานประกอบการจังหวัดมหาสารคาม** มิ่งขวัญ ศิริโชติ (2020) ความรู้และพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19), **สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**.

Vol. 21 No. 2 (2020): พฤษภาคม - สิงหาคม 2563

ศูนย์บริหารโควิด 19 (Covid 19). (2020). สถานการณ์การติดเชื้อ COVID-19 (ออนไลน์)

Retrieved August 31, 2020, from <http://www.moicovid.com/31/08/2020/uncategorized/1723/>

เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ และปณณวิชญ์ ปิยะอร่ามวงศ์ (2563) การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในโรงเรียนภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): แนวคิดและแนวปฏิบัติ วารสารสถาบันบาราศนราดรุ 2563; 14(3): 192-202

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. “ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากโรค COVID-19” .เอกสารเผยแพร่สำหรับประชาชน [อินเทอร์เน็ต]; 2563